

de beschik-
gangelisatie-
morgen hun
vervolgens
te kunnen

welke titel
order".
handig for-
kan zonder
et is samen-
en Dr P.
meegewerkt
de Bruyne,
L. Kamsteeg,
A. Kwant,
Dr W. C.
Th. Stevens,
W. A. Wier-

paar weken
verschillende
rftgedeelten
de samen-
geschied en

erdenkingen
is groote
op het sol-
willekeurige
ven van de

Petr. 4: 7c.

Wie op
slaap valt,
en gewonen
toch geen
daarom kan
laar in den
in het geen
op voet van
— En wij
re de meer-
Door Chris-
verder uit
ik echter
in mijn ge-
elplaats: de
al echt ge-

us 8: 34—38.

voorwoord,
door middel

, maar de
rentelijke zijn.
enking wijze
opgegeven
at ten volle

uitgevers om-
gen, speciale
20, 50, 100,

verspreid zal
it boekje zoo
het hun be-
hun gemobi-

gen wil, dat
et Kerstfeest
ogen er vele

gelezen en
begeerte ver-
opdat daaruit
len door hen,
org en nood

H. M.

UNST

N.V. Gebr.
Wageningen.
in van het
con stief-
der lile-
langrijkste
ele aspecten.
en niet ge-
oorlijk het
het begrip-
ged achtien,
te houden.
het haring-
elszoon van
ist der Hol-
les te meer,
er grootste
beschreven
indeels ver-
belang als

vroeger, maar is dit bij uitstek nederlandsche be-
drijf niet ten volle waard, de stof te leveren voor
romans? Het bezwaar der specifieke vak kennis
is wellicht de oorzaak, dat de haringvisserij
zich tot dusver met een matige belangstelling moest
tevreden stellen, ondanks de aantrekkelijkheid van
het onderwerp.

De jonge schrijver Kolkman deed daarom een
goedgegreep, toen hij debuteerde — naar ik meen —
met het bovengenoemde boek: Job Andersom, de
geschiedenis van een Vlaardingschen haring-
visscher. Hij betoont zich een vakman, die met
grondige kennis van zaken weet te spreken van
het bedrijf. Hij kent de taal der visschers, door-
gaans zeer plastisch, hoewel niet steeds even ge-
nuicht, hij kent zijn menschen van binnen en
van buiten, hij weet te vertellen van de zee in
rust en storm.

Reeds spoedig weet de schrijver den lezer in te
wijden in de typische sfeer van het visschers-
leven. Dadelijk pakt het verhaal, als Piet Gaalen,
de vrome matroos van de Johanna Petronella op
zee het bericht ontvangt van de geboorte van een
zoon. Nauwelijks heeft het heugelijk feit hem be-
reikt, of het breken van den achtermast, als een
teeken van Boven, geeft hem de aanwijzing, dat
ook deze jonge Van Gaalen, als zijn geheele fa-
milie, zich zal moeten buigen. De godsvrucht der
visschers wordt gedrukt door een zwaar bijgeloof
in een vloek, die op een familie kan rusten. De
eerste hoofdstukken, met hun snel en springend
verloop, geven reeds een diep inzicht in het gees-
telijk leven dezer stoere menschen. De worsteling
van een sterke persoonlijkheid om onder dien
vloek uit te komen, en zich geheel aan de genade
over te geven, is de kern van het verhaal.

Deze tendenz noopt den schrijver er toe, zijn
hoofdpersoon niet te zoeken onder de doorsnee-
visschers, maar er een eenigszins uitzonderlijk per-
soon voor te kiezen. De jonge Gerrit is van jongsaf
een „dwarsboomjong", die zich niet lijdelijk neer-
legt bij de sombere theorieën van zijn vader. Reeds
vroeg ziet hij het verschil tusschen zijn zwaar
redeneerenden vader en zijn innig vrome moeder,
voor wie genade meer geldt dan het geloof in
den vloek. Haar inzicht versterkt hem in zijn
opzet, dwars door de familie-traditie heen, zich
te bekwaamen voor de schipper. Zijn slagen geeft den
vader een beklemmende vreugde, omdat het niet
kan duren volgens zijn meening, het geeft de
moeder de bevestiging van haar geloof, dat ge-
nade alleen kan helpen. Het leven dezer ouders,
bij de hoogtepunten van het verhaal, in zijn con-
trast sterk geteekend, behoort niet tot het minste
deel van het boek. Het geeft er kleur en diepte aan.

De schrijver heeft het zich niet gemakkelijk ge-
maakt. Gerrit slaagt maar niet zoo gemakkelijk,
hij moet een zwaren strijd doormaken. De fazen
hiervan zijn zoo geweldig, dat de schrijver soms
boven zijn macht grijpt en aan een geforceerd-
heid niet ontkomt. De teekening van den hoofd-
persoon vertoont daardoor meer dan eens een
zwakheid, doordat de ontwikkelingsgang te
stootend is, de overgangen niet voldoende gemo-
teveerd.

Het geluk schijnt aanvankelijk den nieuwen
schipper te begunstigen. Hij keert binnen enkele
dagen met een ruime vangst terug en waagt het
zelfs zonder hulp van een sloeper de haven binnen
te loopen. Het lijkt alsof hij zonder moeite zijn
plaats zal kunnen innemen onder de goede, zelfs
de beste schippers der vloot. Maar spoedig komt
de ongunstige keer. Hij vangt niets meer. Dereden
daarvan begrijpt hij niet. Evenals al de anderen,
zet hij de netten met den geijkten zegenwensch
overboord, hij is geestelijk voorganger aan boord,
hij leest zijn bijbel en slichtelijke werken. De ener-
gieke jongeman, die wil slagen, het koste wat het
wil, ziet den tegenslag als gevolg van den vloek,
die volgens zijn vader op het geslacht rust. Als
God hem daarvan niet bevrijden wil, zal hij zich
tot den duivel wenden. Voortaan worden, tot
groote ontzetting der bemanning met ijselijke vloeken
de netten uitgezet. Hij zal den vloek met
vloeken overwinnen. En hij schijnt te slagen.
Enorme vangsten vallen hem ten deel. Doch de
bemanning weigert met Job-zonder-God, zooals zij
hem noemen, uit te varen. Hij is gedwongen uit
donker Rotterdam een bemanning te werven. Deze
ruwe, onervaren matrozen, zijn ondeugdelijk voor
hun werk, zij overtreffen allen den schipper in
vloeken. Dat wordt hem, wien het werk en het
schip zoozeer ter harte gaan, te bar. De trotsche
schipper moet buigen — maar voor de menschen
alleen. Hij krijgt zijn oude bemanning terug op
voorwaarde, dat hij niet meer vloeken zal.

Nu gooit hij het weer over een anderen hoeg.
Dwars tegen traditie en theorie in gaat hij visschen
op plaatsen, waar geen visch zitten kan volgens
de visschersluid. En weer slaagt hij, nu door alles
anders te doen dan de anderen. Job Andersom
heeft de reputatie gekregen van een kundigen,
maar zonderlingen schipper. Niet in vertrouwen
op God, noch op den duivel, maar slechts in zich
zelf, zal hij zijn doel bereiken.

Deze sterke overgangen worden eenigszins aan-
vaardbaar, daar de schrijver Job als een bijzonder
sterke persoonlijkheid beschrijft. Maar daarmee
in strijd is zijn deelnemen aan de drinkpartij te
Umuiden, waar hij, de geheelonthouder, zich zon-

der bijzondere noodzaak geheel aan den drank
overgeeft, om daarna aanvoerder te worden in
een der ergste straatgevechten met de politie. Hier
speelt zijn neiging voor helle kleuren en felle con-
trasten den schrijver parten. Deze scène verdiept
allermint het psychische beeld van den hoofd-
persoon.

Veel beter is het laatste gedeelte. Het verhaal
wordt zeer spannend. De slechte jaren op de vloot,
Job's huwelijk en gedwongen afscheid van zijn
schip, zijn leven aan den wal, waar de zeeman
zich noode kan schikken in zijn rol van kruiden-
ier, het is alles zeer levendig en goed beschreven.
Ongetwijfeld aanleg voor het lichtere genre, toont
hij in de beschrijving van de begrafenis van den
reeder. De humor en scherpe waarneming gaan
hier saam en vormen een voortreffelijk stuk werk.

Het slot bevredigt mij minder. Wel is zeer goed
geteekend de onontkoombare drang, het schip te
koopen, waarop Job zijn levensideaal meende be-
reikt te hebben. Maar innerlijk is hij niet ver-
anderd, want hij is nog fel anti-godsdienstig. Dat
hij zijn moeder en vrouw wel voor zich laat
bidden en heimelijk daarop drijft, is in tegenstrijd
met zijn eerlijk gemeente, felle uitingen.

Nu Job weer vaart, innerlijk ongebroken, zou
alles weer den zelfden koers moeten gaan. Daar-
om grijpt de schrijver nu in. Tijdens den oorlog
laat hij Job's schip met man en muis vergaan,
kort nadat Job het verlaten had, om zijn zieke
vrouw te bezoeken. Door deze redding wordt dan
Job eindelijk geestelijk gebroken, en als ook zijn
vrouw mag blijven leven, geeft hij zijn verzet op
en gaat hij verder het leven in, alleen drijvend op
Gods genade.

Dit eenigszins geforceerde slot bevredigt niet.
Trouwens, de geheele psychische gestalte van Job
is niet sterk, ze is te schematisch afgewerkt, hoe-
wel er zeer goede trekken in liggen. Heel goed op
dreef is de schrijver echter bij de uitbeelding van
het uiterlijk leven, het milieu, het bedrijf. Er zit
gang in het verhaal, het zit vol actie en afwissel-
ing, het boeit door de beschreven saamhoorigheid
van bemanning en schip. Al is het boek niet in
alle opzichten even geslaagd — zou dat ook kun-
nen bij een eersteeling? — het is veelbelovend.
Dit frissche boek spant de verwachting hoog.
Gron. H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Ik kan toch niet gelooven.

Dezer dagen zat ik aan het bed van een zieken
broeder.

Hij had het niet gemakkelijk; hij (en datzelfde
gold ook zijn vrouw) hij had zooveel te tobben.

En de oorzaak daarvan was die eene, telkens
terugkerende zwaarigheid: „Het is toch bekend,
dat wij van onszelf niet kunnen gelooven. En als
ik nu, als antwoord op de prediking des Woords
en het herderlijk vermaan, toch de hand leg op
Gods belofte, is dat dan niet een daad van mij-
zelf: een daad, die juist, omdat zij van mijzelf
is, geen waarde heeft: is het geloof, waartoe ik,
op deze wijze, kom, geen valsche geloof?”

Zonder het nu precies zoo te formuleeren,
scheen deze broeder te bedoelen: „Als mijn ge-
loof echt zal wezen, dan moet ik daar-
toe door den Geest Gods onweerstaan-
baar gedreven worden; dan moet ik in
het komen tot het geloof zuiver pas-
sief zijn; dan moet het geloof niet iets
zijn, dat ik doe, maar iets, dat in mij
gedaan wordt, zoodat ik feitelijk niet
anders te doen heb dan te wachten op
het oogenblik, waarin het God zal be-
hagen mij het geloof te geven.”

Het komt mij voor, dat deze broeder en zijn
vrouw de eenigen niet zijn, die de dingen zoo
zien en die daardoor een zwaar en donker leven
hebben.

Het is daarom misschien wel goed dit punt nog
eens nader onder de oogen te zien.

Ik zou deze tobende broeders en zusters in de
eerste plaats erop willen wijzen, dat hun hou-
ding zeker niet in overeenstemming is met de
doorlopende voorstelling van de Heilige Schrift.

Laten zij heel de Schrift maar doorzoeken en
nergens zullen zij ook maar één plaats vinden,
waar tegen ons gezegd wordt, dat wij niet ge-
looven mogen of moeten wachten tot het oog-
enblik, waarin God ons het geloof geeft.

Altijd en overal komt tot ons de eisch, dat wij
gelooven zullen.

Als de stokbewaarder vraagt: „Lieve heeren,
wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?” dan
wordt niet tegen hem gezegd: „Gij moet wach-
ten, dat God u het geloof geeft”, maar zeer per-
tinent: „Geloof in den Heere Jezus Christus en
gij zult zalig worden, gij en uw huis”.

De eisch des geloofs.

De prediking van het Evangelie loopt altijd uit
op de vermaning: „Bekeert u en geloof het Evan-

gelie”. Daaruit blijkt reeds, dat het niet goed
kan zijn te zeggen: „Ik wacht op het moment,
waarin het mij gegeven wordt.”

In de tweede plaats is zulk een houding naar
alle kanten door en door inconsequent.

Gij zegt: „ik kan niet gelooven in den Heere
Jezus Christus”.

Hoe weet gij dat?

Dat weet gij alleen uit het Woord. Dat is geen
kennis, die opspruit uit de algemeene open-
baring.

Dat gij niet kunt gelooven, weet ge dus alleen
doordat ge geloofd het Woord, waarin u deze
waarheid onthuld wordt.

Maar als ge dit deel der openbaring wel ge-
looven kunt, waarom zoudt gij dan dat andere
niet kunnen aannemen?

Gevoelt ge niet, dat ge zoo met uzelf in strijd
komt? Dat wordt nog duidelijker als gij zegt: „Ik
wacht op het oogenblik, waarin God mij het heil
zal willen schenken.”

Wachten op den Heere, maar dat is een
daad; wachten op den Heere, dat is: voor
Hem staan, de hand naar Hem uitgestrekt, een
gebed in het hart, of het Hem behagen mocht u
te geven, wat gij begeert.

Maar als ge u wel zoo, wachtende, voor den
Heere kunt stellen, waarom zoudt gij dan niet
kunnen gelooven?

Gij zult toch niet willen zeggen, dat zulk
wachten iets is, wat de mensch niet van zichzelf
kan? Gij wilt graag behouden worden door Chris-
tus, zegt gij, daar gaat heel uw hart naar uit.

Van Wien hebt gij die begeerte? Is dat niet Gods
gave?

Maar mijn lieve broeder en zuster, wat dacht
ge nu, dat God u wel de begaafte zou geven om
door Christus behouden te worden en niet het
geloof? Dat is niets dan onheilige inconsequen-
tie, dat gij zegt: „Ik kan wel gelooven, dat
ik onmachtig ben tot geloof, maar ik
kan niet gelooven, dat Christus mijn
Heiland is”.

„Ik kan wel wachten op den Heere,
maar ik kan niet gelooven”.

„Ik kan wel begeeren den Heiland te
bezitten, maar ik kan Hem niet aan-
nemen.”

Wat een wonderlijke voorstelling hebt gij toch
wel van God, dat Hij u wel het verlangen naar
het heil in het hart zou werken en niet het ver-
mogen om het heil te grijpen.

Gij, die zoo spreekt als gij doet, hebt niet het
minste recht meer om u voor uw ongeloof te
verschillen achter uw onmacht.

Waaruit uw ongeloof voortspruit, dat zal niet
bij u allen precies hetzelfde zijn.

Bij den één zal het zijn de onwil om zich over
te geven, wijl hij wel weet, dat hij, dat doende,
met de zonde zal moeten breken. En dat wil hij
niet. Liever wil hij in de schemering van de on-
zekerheid rondwaren, dan wandelen in het licht
van de zekerheid, wijl hij in de schemering de
zonde durft vasthouden, die hij in het volle licht
zal moeten loslaten.

Een ander zal zich voor zijn ongeloof beroepen
op zijn onmacht, omdat hij toch liever niet geheel
uit genade zalig wordt, omdat de Remonstrant in
zijn hart nog niet dood is.

Bij een derde zal het weer zoo zijn, dat hij, ja,
wel door genade zal willen zalig worden, maar
dat hij eigenlijk toch niet mogelijk acht. Al dat
beroep op zijn onmacht is in den grond der zaak
een niet-willen gelooven.

Wie eerlijk zijn hart onderzoekt zal dat moeten
toegeven.

Al die tobende broeders en zusters bind ik met
al den ernst, waarover ik beschik, op het hart:
„houdt daar toch mee op, van dit oogenblik af;
geloof Gods belofte! Bedenk wat gij doet met al
dat spreken over uw onmacht. Hebt gij er u wel
eens rekenschap van gegeven, dat gij daardoor
God de schuld van uw ongeloof geeft?”

Stelt het u maar eens voor, dat gij straks in
het oordeel zult staan, zonder dat gij tot geloof
zijt gekomen. Zoudt gij dan durven zeggen: „Heere,
ik wilde wel, maar ik kon niet?”

Dan, in het licht van den troon, zult ge het zoo
klaar zien, dat uw ongeloof niet Gods schuld is,
maar uw eigen schuld, dat gij niet hebt gewild.

En indien gij daar nog den moed zoudt hebben
om te zeggen: „ik kon niet”, dan zal het woord
des oordeels u wegslingeren in het verderf.

Geloof dan toch het Evangelie.

Dat zeg ik zelfs tegen hen, die nog nooit tot
„tobben” kwamen, die van „wachten” niets spreken.
Ook tot u komt de eisch des geloofs; en nu is
het waar, dat gij van nature niet kunt gelooven,
maar — gij hebt de belofte, de belofte des Ver-
bonds; en die belofte is de brug, die u, over den
afgrond uwer onmacht heen van den eisch des
geloofs voert tot de daad des geloofs.

Ja, nog verder ga ik, zelfs tot hen, die staan
buiten het Verbond, zeg ik, als ik hun het Evan-
gelie predik: „geloof dat Evangelie”; want in
het aanbod van genade ligt opgesloten de toe-
zegging van alles, wat tot aanvaarding van die
genade noodig is.

Niemand, niemand behoeft om zijn onmacht,
ook maar een oogenblik in zijn ongeloof te blijven.